

R A P P O R T Nr. 116

Rapport uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen - rapporteringscyclus 2019

-----
30 september 2019

3.079

RAPPORT

---

uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de

GERATIFICEERDE VERDRAGEN - RAPPORTERINGSCYCLUS 2019

x   x   x

RAPPORT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

Per brief van 13 juni 2019 heeft de heer G. DE POORTER, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid, aan de Raad de ontwerprapporten meegedeeld die voor België werden opgesteld betreffende de geratificeerde verdragen die worden onderzocht in 2019.

Die ontwerprapporten die overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie gevraagd worden in het kader van de rapporteringsoefening 2019, werden ter bespreking voorgelegd aan de commissie Internationale Arbeidsorganisatie.

Die rapporten die door de Belgische regering werden uitgebracht over de door België genomen maatregelen hebben tot doel uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 30 september 2019 het volgende eenparige advies uitgebracht, ter aanvulling van de door de Belgische regering aan het IAB voorgelegde rapporten, en onverminderd de respectieve standpunten die elke organisatie overigens zou kunnen formuleren in het kader van de rapporten die afzonderlijk zijn opgesteld over andere elementen van de onderzochte verdragen, krachtens artikel 22 van het Statuut van de IAO.

A. INLEIDING

Overeenkomstig artikel 23 van het IAO-Statuut heeft de Raad zich gebogen over de ontwerprapporten betreffende de rapportering voor het jaar 2019 over de geratificeerde verdragen. Die werden door de heer G. DE POORTER, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid, spoedig aan de Raad meegedeeld.

Die vroege mededeling is een van de sleutelementen van een vernieuwde samenwerkingsprocedure op nationaal vlak die wil tegemoetkomen aan de noodzaak om in het kader van de versterking van het toezichtstelsel van het IAB, de rapporteringsprocedures te stroomlijnen. Ze geeft immers ruimte voor bipartiet en tripartiet overleg om commentaren en aanvullingen te formuleren bij de inhoud van die rapporten, en in het bijzonder over de werkzaamheden van specifiek de Belgische sociale partners, alsook over de manier waarop de verschillende verplichtingen die uit de IAO-verdragen voortvloeien, worden nagekomen.

Dit initiatiefverslag wordt ook uitgebracht overeenkomstig Verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingsprocedures betreffende de internationale arbeidsnormen, krachtens hetwelk er overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie raadplegingen moeten gebeuren over met name alle kwesties die verband houden met de rapporten over de geratificeerde verdragen.

B. DRAAGWIJDTE VAN HET RAPPORT

1. Algemene beschouwingen

De Raad herinnert eraan dat de Belgische sociale partners voortdurend nauw betrokken zijn geweest bij het geheel van de in de IAO ingevoerde processen. Die betrokkenheid houdt een heuse meerwaarde in ten opzichte van de autonome bijdragen van België, vanwege de genuanceerde inzichten die ze verschaffen dankzij hun expertise en bijzondere voeling op het vlak van de vaststelling en tenuitvoerlegging van het sociaal beleid in België.

Teneinde die betrokkenheid van het Belgische sociaal overleg bij de verschillende werkdomeinen van de IAO, en met name bij de rapporteringsprocedures, te handhaven en te versterken, worden de tripartiete raadplegingsprocedures al verschillende jaren hervormd in samenwerking met de diensten van de administratie.

Die raadplegingsprocedures werden in een ontwerp van samenwerkingsprotocol gegoten, dat op korte termijn zal worden goedgekeurd door alle betrokken instanties. Ze hebben het voordeel van transparanter, dynamischer en beter gestroomlijnd te zijn en meer rekening te houden met de mogelijkheden en verplichtingen van eenieder die bij de rapportering betrokken is.

Ondanks de moeilijkheden om die rapporteringen tot een goed einde te brengen, die de laatste jaren herhaaldelijk werden beschreven in verschillende adviezen en rapporten van de Raad, konden de diensten van de administratie binnen een zeer korte termijn kwaliteitsvolle ontwerprapporten bezorgen. Die ambitieuze timing heeft dan ook veel ruimte gecreëerd voor het organiseren van constructieve gedachtewisselingen tussen de sociale partners en de diensten van de administratie. In verband daarmee willen de sociale partners in het bijzonder de diensten van de administratie bedanken, die er alles aan hebben gedaan om dat resultaat te bereiken.

Om de taak voor de lidstaten te verlichten en opdat die jaarlijkse rapporteringen geen moeilijke opgave meer zouden zijn, zou er in het kader van het versterkte toezichtstelsel van het IAB ook bij de IAO moeten worden gewerkt aan de stroomlijning en transparantie van de rapporteringsprocedures, in de geest van de tijdens de 108e zitting van de Internationale Arbeidsconferentie goedgekeurde Eeuwe-feestverklaring van de IAO voor de toekomst van de arbeid. Daarin wordt namelijk gesteld dat *de internationale arbeidsnormen het voorwerp moeten uitmaken van een doeltreffend en gezaghebbend toezicht. De IAO moet haar lidstaten helpen om die normen te ratificeren en daadwerkelijk toe te passen.*

De Raad is van oordeel dat die doelstellingen niet zullen kunnen worden bereikt zonder grondig denkwerk vanwege de instanties van de IAO over haar toezichtsystemen.

Daarom herhaalt de Raad zijn aloude vraag dat het CEACR actief zou nadenken over hoe de administratieve last van de staten kan worden verminderd en hoe de rapportering kan worden gestroomlijnd, en verwijst hij in dat verband naar zijn verschillende eerdere rapporten (rapporten nrs. 89, 93, 96, 105, 111).

2. Inhoud van de rapporten

De Raad heeft kennisgenomen van de rapporten over de geratificeerde verdragen die de regering hem ter informatie heeft voorgelegd, behalve van het rapport over Verdrag nr. 128 dat nog niet klaar was.

Hij wenst meteen te preciseren dat dit rapport niet bedoeld is om zich uitvoerig uit te spreken over de opmerkingen van de regering. Onverminderd de respectieve standpunten die elke organisatie daarnaast in afzonderlijke rapporten zou kunnen formuleren over andere elementen van de overeenkomstig artikel 22 van het IAO-Statuut onderzochte verdragen, wenst de Raad toch de volgende opmerkingen te formuleren.

De Raad neemt akte van de eerste rapporten, waarin voor het eerst de wetgeving en de regelgeving betreffende de volgende verdragen wordt beschreven:

- Verdrag nr. 170 betreffende de veiligheid bij het gebruik van chemische stoffen op de werkplaats, 1990;
- Verdrag nr. 172 betreffende de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden in hotels, restaurants, 1991.

Wat dit punt betreft, deelt de Raad mee dat er over het beleid in verband met de tenuitvoerlegging van die recent geratificeerde verdragen geen specifieke opmerkingen te maken zijn.

Hij deelt vervolgens mee dat de overige rapporten over de geratificeerde verdragen die hem werden voorgelegd, de volgende verdragen betreffen:

- Verdrag nr. 11 betreffende het recht van vereniging (landbouw), 1921;
- Verdrag nr. 87 betreffende de syndicale vrijheid, 1948;
- Verdrag nr. 98 betreffende het recht van organisatie en collectief overleg, 1949;
- Verdrag nr. 128 betreffende de uitkeringen inzake invaliditeit, 1967;
- Verdrag nr. 130 betreffende geneeskundige verzorging en uitkeringen bij ziekte, 1969;
- Verdrag nr. 141 betreffende de organisaties van personen die in de landbouw werkzaam zijn, 1975;
- Verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingsprocedures betreffende de internationale arbeidsnormen, 1976;
- Verdrag nr. 151 betreffende de arbeidsverhoudingen in de openbare dienst, 1978;
- Verdrag nr. 154 betreffende het collectief onderhandelen, 1981.

Aangezien er geen rechtstreekse vragen zijn van de Commissie van deskundigen voor de toepassing van de verdragen en aanbevelingen, beogen de rapporten van de Belgische regering voornamelijk een bijwerking van de inlichtingen die werden bezorgd naar aanleiding van de voorgaande rapporteringscycli betreffende die verdragen.

De Raad zou een van die verdragen in het bijzonder willen belichten, namelijk Verdrag nr. 98 betreffende het recht van organisatie en collectief overleg, 1949.

a. Aanpassing van de regeling van de wet van 5 december 1968 in geval van wijziging van het bevoegdheidsgebied van een paritair comité

De Raad stelt vast dat de Belgische wetgever door artikel 4 van de wet van 15 januari 2018 houdende diverse bepalingen inzake werk, wijzigingen heeft aangebracht aan artikel 27 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités dat voorziet in maatregelen in geval van wijziging van het bevoegdheidsgebied van een paritair comité.

Dienaangaande merkt de Raad op dat noch de regering noch het parlement de Belgische sociale partners op voorhand heeft geraadpleegd over die aanpassing van de wet, hoewel die rechtstreeks raakt aan de resultaten van de sociale dialoog op sectorniveau.

- 1) Hij wijst er in dat verband op dat de wettelijke regeling van artikel 27 sinds de inwerkingtreding ervan in 1968 aan de werkgevers en de werknemers de nodige rechtszekerheid waarborgde in geval van wijziging van het bevoegdheidsgebied van een paritair comité, door te bepalen dat de oude sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten tijdelijk *bindend blijven voor de werkgevers en werknemers die vóór de wijziging eronder vielen, totdat in het comité waaronder zij na de wijziging ressorteren, de toepassing van de in dit comité geldende overeenkomsten op die werkgevers en werknemers is geregeld.*

Thans bepaalt de nieuwe regeling dat *deze overeenkomsten bindend blijven voor deze werkgevers en werknemers zoals deze op het ogenblik van de overgang golden totdat het nieuw bevoegde paritair comité of subcomité de toepassing van de in haar schoot gesloten overeenkomsten op die werkgevers en werknemers vóór 1 januari 2023 heeft geregeld in een bijzondere overeenkomst of overeenkomsten heeft gesloten met hetzelfde voorwerp. Uiterlijk tegen 1 januari 2021 gebeurt een evaluatie van de toepassing van dit artikel.*

De aldus aan de regeling van artikel 27 aangebrachte aanpassingen hebben door hun aard voor alle partijen voor rechtsonzekerheid gezorgd in geval van wijziging van het bevoegdheidsgebied van een paritair comité.

- 2) De aangepaste regeling doet ook vragen rijzen in verband met de toepassing in het veld.

De Raad stelt vast dat artikel 4 van de wet van 15 januari 2018 in de nieuwe regeling van artikel 27 twee einddata heeft ingevoerd. De ene beoogt op 1 januari 2023 een einde te stellen aan de tijdelijke toepassing van de oude sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten. De andere bepaalt dat die nieuwe regeling vóór 1 januari 2021 zal worden geëvalueerd.

De Raad meent vooreerst dat de toevoeging van die einddata, behalve het feit dat ze niet werd verantwoord in de memorie van toelichting van de wet van 15 januari 2018, die procedure onwerkbaar maakt.

Eenzijds rijst immers de vraag naar wat er zal gebeuren met de sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten als het bevoegdheidsgebied van een paritair comité niet is gewijzigd vóór het verstrijken van de tijdelijke toepassing van de oude sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten op 1 januari 2023.

Anderzijds vraagt de Raad zich af wat het nut is van het evalueren van die nieuwe regeling alvorens die uitwerking heeft kunnen hebben.

Verder is de Raad van oordeel dat artikel 4 van de wet van 15 januari 2018 in de wet een willekeurige timing invoert betreffende de geldigheid van de sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten en dat het van artikel 27 een overgangsbepaling maakt, zonder enige waarborg voor de toekomst van die bepaling vanaf 1 januari 2023.

Gelet op het voorgaande, pleit de Raad ervoor dat de politieke overheden een faciliterende rol blijven opnemen ten aanzien van de sociale dialoog in België.

Hij wijst erop dat die rol alleen ten volle kan worden vervuld als het sociaal overleg de middelen krijgt om te functioneren en een veilig en voorspelbaar wettelijk kader, in overeenstemming met de grondbeginselen van IAO-verdrag nr. 98.

b. Geleidelijke opheffing van de verschillen in behandeling die berusten op het onderscheid tussen arbeiders en bedienden inzake aanvullende pensioenen

In verband met dit verdrag wenst de Raad ook melding te maken van zijn werkzaamheden omtrent de geleidelijke opheffing van de verschillen in behandeling die berusten op het onderscheid tussen arbeiders en bedienden inzake aanvullende pensioenen.

De Raad vermeldt dat er in het kader van de rapporteringsverplichting opgelegd door artikel 14/4, § 2 van de wet betreffende de aanvullende pensioenen, tegen 1 januari 2020 aan de Raad een verslag zal worden bezorgd over de werkzaamheden van de paritaire comités om het verschil in behandeling dat berust op het onderscheid tussen arbeiders en bedienden inzake aanvullende pensioenen geleidelijk te beëindigen.

Verder heeft de Raad het, in het kader van de op 1 april 2019 in de Nationale Arbeidsraad gesloten akkoorden, opportuun geacht om het advies nr. 2.131 uit te brengen en om op 23 april 2019 de aanbeveling nr. 27 te richten aan de sectoren en de ondernemingen. Daarin wordt met name nogmaals gewezen op zijn advies nr. 1.893 van 12 februari 2014 over deze kwestie. In dat advies was men het erover eens dat dat verschil in behandeling moest verdwijnen tegen 2025 en werd met aandrang aan de onderhandelaars op het niveau van de sectoren en de ondernemingen gevraagd om inspanningen te doen teneinde dat verschil in behandeling inzake aanvullende pensioenen op te heffen.

Ingevolge die aanbeveling hebben de diensten van de overheidsdienst Werkgelegenheid een enquête gedaan, waarop een representatief aantal antwoorden is gekomen. De Raad zal op basis daarvan een rapport opstellen voor de Groep van Tien, die zal beslissen welk gevolg daaraan moet worden gegeven.
